

BEVERHOUTSVELD WANDELPAD

Voorafgaande bemerking: de wandelroute voert door tal van onverharde dreven en veldwegels; laarzen of stevig schoeisel zijn bij vochtig weer sterk aanbevolen.

Startpunt van de wandeling is het **gehucht de Veldmolen** aan de **Beekstraat** (weg Moerbrugge – Oedelem) te **Oedelem/Beernem**. We laten de drukke Beekstraat achter ons en zoeken recht tegenover de **huisnummers 111-113-115**, de met kasseien beslagen **Molendreef** op. Onmiddellijk maken we kennis met één van de vele loodrechte dreven die het Beverhoutsveld rijk is. In tegenstelling tot wat men vaak denkt heeft de naam van het gebied niets met bevers te maken. Met ‘bever-hout’ wordt in deze contreien de ratelpopulier aangeduid, een boomsoort die hier destijds in grote getale werd aangeplant.

1.

De lange geschiedenis van het Beverhoutsveld, een vlakte van 483 ha weide en akkerland, doorsneden met landwegen en populierendreven, loopt verloren in de nevelen van de verre Middeleeuwen. In een oorkonde van 20 april 1567 staat dat de eerste keure, die dagtekende uit de 13de eeuw, van ouderdom onleesbaar was geworden. Volgens dit document was het Beverhoutsveld een schenking van een zekere Vrouwe van Beveren aan de aangrenzende bewoners, de zgn. ‘aanborgers’, die hiermee het alleenrecht verkregen om hun dieren vrij te laten grazen op deze ‘gemene weiden’.

Het ongewone karakter van dit eigendomsrecht, dat nooit officieel kon bewezen worden en louter op overlevering steunde, was er de oorzaak van dat door de eeuwen heen talrijke pogingen werden ondernomen om het Beverhoutsveld in te palmen. Steeds echter kregen de aanborgers het laatste woord, ook al waren hun tegenstanders niet de eersten de besten (o.m. het Opperbestuur der Keizerlijke Domeinen, de ‘Advocaet-fiscael’ van Vlaanderen, de burgemeesters van Oedelem, Beernem en Oostkamp, ...).

Omstreeks 1845 werd een aanvang gemaakt met het in cultuur brengen van het Beverhoutsveld. Het heidegebied, waar het toponiem 'veld' naar verwijst, werd omgezet in een ordelijk lappendeken van netjes afgebakende akkers en omheinde weiden, doorsneden met lange dreven in plaats van de dijken van weleer. Op vandaag is niets van het oorspronkelijk uitzicht bewaard gebleven, evenmin als van de oude voorrechten der aanborders. Na het laatste 'grote proces van het Beverhoutsveld' volgde in 1902 de feitelijke verdeling, waarbij de drie gemeenten elk hun 'part' krijgen toebedeeld.

De nestkastjes langsheen de **Molendreef** en in de weide bieden een ideale verblijfplaats aan respectievelijk torenvalk en steenuil. Weiden en akkers wisselen elkaar af; toch geeft de grote, regelmatige kavelstructuur het gebied een relatieve openheid. Aan het eerste kruispunt, zo'n 400 meter verder, kiezen we voor de **dwarsdreef** op rechts. Bemerkt de jonge boompjes die ijverig naar volwassenheid groeien en het grillige silhouet van de oude, knoestige knotwilgen. In deze rustige omgeving leerden zo'n flinke 600 jaar geleden de Gentenaren de Bruggelingen een lesje in nederigheid....

2.

Op 3 mei 1382 vormde het Beverhoutsveld het toneel van een Vlaamse broederstrijd, die in de geschiedenisboekjes bekend staat als de 'Slag om het Beverhoutsveld'. Aanleiding tot dit bloedig treffen was de geplande aanleg van het kanaal Gent-Brugge. Wantrouwige Gentenaars kwamen in opstand tegen de initiatiefnemer van deze grootse werken, graaf Lodewijk Van Male. Ze dachten immers dat de nieuwe vaarweg het waterpeil van de Leie (en bijgevolg hun handelsactiviteiten) ongunstig zou beïnvloeden. Van het één kwam het ander en uiteindelijk trokken de Oost-Vlamingen, onder leiding van Filips Van Artevelde, ten strijde. De Bruggelingen waren enorm zelfzeker en lieten op de dag van het krijgsgebeuren eerst nog de jaarlijkse uittocht van de H.Bloedprocessie doorgaan. Feest- en zegedronken trokken ze vervolgens, onder aanvoering van de graaf Van Male de vijand tegemoet. Ondanks een numeriek overwicht (12000 Bruggelingen tegenover 6000 Gentse rekruten) werden de graaf en zijn manschappen door de Gentenaars smadelijk verslagen in de toenmalige moerassen van het Beverhoutsveld.

Na een flinke 300 meter kiezen we voor rechts en wandelen de **Langedreef** in. Elk jaargetijde levert een ander beeld op: tijdens de zomermaanden worden we volledig door de maïs omgeven, 's winters bieden de velden ruimte en overzicht. We stappen steeds rechtdoor en komen na verloop van tijd uit in de ons reeds vertrouwde Beekstraat. We dwarsen omzichtig deze drukke weg en vinden aan de overkant onze '**lange dreef**' terug. Hier zijn heel wat bomen gerooide en vervangen door jonge canadapopulieren, een kunstmatige kruising van de zwarte populier en een Noord-Amerikaanse soort. Na een flinke 250 meter houden we het voor bekeken en slaan linksaf in een prachtige **wandeldreef**: een uitgelezen plaats om vogels te observeren.

3.

De uitgestrekte weiden en akkers van het Beverhoutsveld herbergen talrijke diersoorten. De vele knobbomen bieden onderdak aan holenbroeders als houtduif, holenduif, steenuil, en gekraagde roodstaart. Uitgeholde boomtronken en verlaten nesten mogen op de sympathie rekenen van diverse roofvogels: de boomvalk komt hier jagen terwijl de torenvalk hier jaarlijks broedt. Niet zelden zie je trouwens een torenvalk in de lucht 'bidden', om vervolgens pijlsnel naar zijn prooi te duiken.

Een andere vaak waar te nemen vogel is de kievit. Deze elegante weidevogel kan je gemakkelijk herkennen aan zijn puntige kuif met lange veren, zijn brede, zwarte borstrand en zijn witte onderbuik. Tijdens zijn acrobatische baltsvlucht lokt hij een partner door als het ware zijn eigen naam te roepen. Een strenge winter is verre van ideaal voor de kievit: zijn snavel is namelijk te zacht om in de bevroren naar insecten, larven en wormpjes te zoeken. Vandaar dat hij voor warmere oorden kiest. Maar éénmaal de koude periode voorbij buitelt en tuimelt de speelvogel opnieuw boven de akkers en weiden van het Beverhoutsveld.

Aan het T-kruispunt kiezen we rechts voor de **Gevaertsdreef**. Even kruisen we de Zuiddambeek en blijven onze bolle **kasseiweg** trouw. Na 300 meter draaien we met ons parcours mee naar links, de bewoonde wereld lijkt mijlenver weg. 700 meter lang laten we ons bekoren door de mooie panorama's. De loodrechte populierendreven laten we rechts van ons liggen. Aan het **kruispunt** stuurt de wandelroute ons naar links. Via de toepasselijke **Boereweg** volgen we de zuidelijke grens van het Beverhoutsveld.

*** Wie voor een korter traject kiest volgt de Boereweg naar rechts. Vervolgens rechtsaf in de Kasteelhoek om zo'n 900 meter verder het wandelparcours opnieuw te vervoegen.

We tellen 400 stappen en draaien dan haaks de **Lijsterhoek** in. Boerderijtjes en gerestaureerde huisjes houden ons gezelschap. De zijwegjes op links en rechts laten we ongemoeid en aan het verkeersbord '**doodlopende weg**' knippen we een oogje dicht: we wandelen resoluut rechtdoor. Na 200 meter draaien we rechts de **veldweg** in. Opgelet, bij vochtig weer kan hij er wat modderig bijliggen. We tonen vanzelfsprekend het nodige respect voor de gewassen en banen ons een weg langs de soms diepe tractorsporen.

Na ongeveer 700 meter neemt de **onverharde weg** een bocht naar links. We komen uit op de **Legeweg** en stappen kordaat naar rechts. Al spoedig ruilen we de drukke tarmacbaan voor rustiger wegen. We stappen dus links, andermaal in een '**doodlopende weg**'. Rechts zien we het Laregoed, één der oudste hoeven van Beernem.

4.

Toen onze Germaanse voorvaders zich hier in lang vervlogen tijden vestigden, kozen ze met grote zorg de locatie van hun nederzettingen uit. De schrale hoogten of dorre plaatsen lieten ze bewust ongemoeid; ze hadden immers water nodig voor mensen, gewassen en dieren; Het 'Laregoed' wordt beschouwd als de eerste 'weldoordachte' hoeve van Beernem. Hoewel geen precieze gegevens bekend zijn omtrent het ontstaan ervan, wijst het feit dat de gehele wegenstructuur naar het Goed werd gericht op een wel zeer gezegende leeftijd. Op deze plaats vonden de nieuwe bewoners goede, vruchtbare grond, begrensd door het riviertje Zuidleie en de Lijsterbeek die de wallen rondom de hoeve voedde. Vlakbij het goed lagen de akkers, langs de twee waterlopen bevonden zich natuurlijke weiden en meersen waar het vee kon grazen, en iets verderop naar het westen strekte zich het Beverhoutsveld uit dat hout en turf leverde. In de loop der eeuwen breidde het Laregoed zich stelselmatig uit: zo vermeldt een document uit 1633 een 'upperhof' en een 'nederhof' en vele tientallen grote kouters. Uiteindelijk zou de gehele wijk Kasteelhoek worden genoemd, naar het prestigieuze 'Goet Ter Lare'.

We slingeren door de velden en lopen uit op een andere fraaie **wegel**. We blijven deze **onverharde weg** gedurende een halve kilometer trouw en komen dan op een **jaagpad**. Hier kiezen we voor rechts en belanden na een flinke 300 meter bij het **kanaal Gent-Oostende**.

5.

Het kanaal Gent-Oostende, de Gentse Vaart, behoort tot de oudste scheepvaartwegen van ons land. Van Brugge tot Beernem werd de vaarweg grotendeels in de bedding van de vroegere Zuidleie of Brugse Leie gegraven. Met het uitdiepen van deze Middeleeuwse waterloop werd reeds vroeg begonnen. In 1397 hadden de delvers Beernem bereikt toen het conflict met de weerspannige Gentenaars ontaarde in de fameuze 'Slag van het Beverhoutsveld'. Na de smadelijke Brugse nederlaag werden de graafwerken stilgelegd. Pas in 1604 bundelden de Vlaamse steden de krachten om een nieuwe uitweg naar zee te realiseren. Ruim 200 jaar na het bloedige treffen werden de graafwerken beëindigd.

Tot het begin van de 19de eeuw werd op de vaart een 'bargedienst' ingelegd: een door paarden getrokken schuit vervoerde de passagiers in 6 uur tussen Gent en Brugge. In de loop der eeuwen zorgden talrijke verbredingen, verdiepingen en bochtafsnijdingen ervoor dat het kanaal evolueerde naar een druk bevaren waterweg.

Even voorbij de huizenrij duiken we langs de **onverharde weg** rechts naar beneden. Opgelet, ook mountainbikers maken gebruik van dit smal paadje; wees galant en zet een stapje opzij, indien nodig. Waar ons aarden pad uitloopt op de **veldwegel** die naar het Larehof leidt, gaan we naar links. Onze weg heeft zelfs een naam gekregen: **Gevaerts-Noord**.

6.

Deze naamgeving stamt uit de 15de eeuw en verwijst naar een zekere Lamsin Gevaert, die de veerdienst verzorgde tussen Gevaerts-Noord en de Gevaerts-Zuid, zoals de twee oevers van het nabijgelegen kasteel noemen. Op het einde van de 16de eeuw werden beide delen van het gehucht door een brug met elkaar verbonden. Door omstandigheden (sabotage vanwege Lamsin?) was dit kunstwerk slechts een kort leven toebedeeld en kin de veerman al gauw zijn oude job hernemen. Nadat het gebruik van de overzetboot sterk was teruggelopen, werd de veerpont in 1965 definitief afgeschaft. Tot in de eerste helft van de 20ste eeuw was de Gevaerts een veel groter en levendiger gehucht dan tegenwoordig. In die tijd telde men op de Gevaerts-Zuid (aan de andere zijde van waterweg) niet minder dan zes herbergen, terwijl de noordzijde goed was voor drie drankhuizen. Jaarlijks werd ook een druk bezochte Gevaerts-kermis georganiseerd.

Een 300 meter verder kruisen we asfalt en zetten onze route verder in de **halfverharde weg**. We stappen langs uitgestrekte akkers en weiden en genieten volop van de mooie vergezichten. Tussen een netjes gerestaureerde hoeve en een klein bosplantsoen volgen we de **onverharde weg** recht voor ons. Na een flinke kilometer loopt onze hobbelige **aardeweg** uit in de **Beernemstraat**. De witte hoeve op links staat in de volksmond bekend onder de naam 'Grote Linde'.

7.

Reeds in de tijd van de Kelten speelde de linde een belangrijke rol in het dorpsleven. Hij gold immers als een heilige boom die de inwoners beschermde tegen toverij, donder en bliksem. Het jaarlijks ontluiken der bladeren aanzagen onze verre voorouders als een steeds weerkerende overwinning op de dood. Bij de doorbraak van het christendom werden de heilige bomen, symbolen van afgodsverering, met de grootste ijver geveld. Deze drastische handelingen konden evenwel het oergeloof niet doen verdwijnen en, wie niet sterk is moet slim zijn, geleidelijk aan werden de plaatsen van afgodenverering aan de christelijke geloofsbelijdenis gekoppeld. Vandaar dat in de nabijheid van vele kapellen en kruisen een boom te vinden is, of juist gezegd dat in de nabijheid van vele monumentale bomen een kapelletje werd geplaatst. Ook in de omgeving van boerderijen treft men vaak linden aan. Zelfs voor de meer nuchteren onder ons is hiervoor een verklaring: linden bezitten een uitgebreid en ondiep wortelstelsel dat de bodem steviger maakt en kuilen weert. De kans op

modderputten was immers reëel bij de onverharde hoeve-ingang, waar de karren een bocht moesten maken waarbij telkens het binnenwiel aan het woelen sloeg.

De monumentale linde bij de witte hoeve is van ver zichtbaar; zijn leeftijd wordt dan ook op een flinke 200 jaar geschat. Een deel van zijn schoonheid ging jammer genoeg verloren toen een tiental jaar geleden tengevolge van een zware storm enkele robuuste takken werden afgerukt. Naar verluidt zoude gedeeltelijk uitgeholde stam tijdens de Tweede Wereldoorlog als schuilplaats hebben gediend voor tal van werkweigeraars die op de vlucht waren voor de bezetter.

We kiezen voor rechts en wandelen over een flinke 400 meter langs de rustige **Beernemstraat**. Ouderwetse gemeenteborden markeren de grens tussen Beernem en Oostkamp. Net voor de bocht snijden we links een welomlijnde **dreef** aan en wandelen het Beverhoutsveld terug in. We slingeren tussen de weilanden en volgen de soms diepe tractorsporen. In dit door landwegen en populierendreven doorsneden landschap komen weinig hoeven voor. De zogenaamde aanborgers die de gebruiksrechten van het veld bezaten, woonden immers allen langs de verbindingswegen op de rand van het gebied. Aan het kruispunt laten we ons niet verleiden tot een zijsprongetje en wandelen kordaat rechtdoor. Linksachter tekenen zich de contouren van de middeleeuwse hoeve Blauwkasteel af.

8.

Het Blau Casteel is een der oudste en belangrijkste hoeven van Oostkamp. Ooit stond hier een heus kasteel, dat voor het eerst officieel wordt vermeld in 1435 en waaraan heel het verleden van het Beverhoutsveld is verbonden. Hier woonde namelijk de fameuze dame van Beveren die, zoals je je herinnert, een deel van haar bezittingen overdroeg aan de omwonende. Reeds als kind had deze rijke jongedame haar beide ouders verloren. Een verarmde tak van haar familie besloot de opvoeding van de jonge wees op zich te nemen? Dat dit niet zomaar uit menslievendheid gebeurde bewijst het feit dat zij het meisje nooit vertelden over haar fortuin, en om te verhinderen dat ze bij een later huwelijk nakomelingen zou krijgen lieten zij het kind onvruchtbaar maken (weliswaar een drastische manier om zichzelf als erfgenaam veilig te stellen!). Pas vele jaren later vernam de ondertussen volwassen geworden Juffrouw van Beveren over 'haere rijckdommen en de boze daed die in haer persoon bedreven was'. Om zich op haar familie te wreken maakte zij terstond een testament waarin zij 483 ha van haar gronden overliet aan "alle gebruykers die paelden tegen haer goed (het Beverhoutsveld genaemt), al waere 't maer met één voet land, en zo ten eeuwigen daege voor de naekomelingen daer wonende..."

De **halfverharde weg** brengt ons terug naar de bewoonde wereld. Na 300 meter belanden we aan de Zuiddambeek. Het Sterrenkroos en de talrijke stekelbaarsjes bevestigen de goede waterkwaliteit? Vervolgens slaan we rechts de **wegel** in. Voorbij de achterzijde van een paar huizen komen we in de **Beekstraat**. Op de hoek wikte ooit de Veldmolen, waarvan enkel nog het vroegere molenhuis overblijft. Eventjes verder, schuin links, herkennen we het vertrekpunt van onze wandeling.

VERDERE INFO:

West-Vlaamse Vereniging voor Vrije Tijd vzw, Abdijbekastraat 9, 8200 Brugge
Westtoerisme VZW, Kasteel Tillegem, 8200 Brugge
Gemeentebestuur Beernem, Bloemendalestraat 112, 8730 Beernem
e-mail: gemeentehuis@beernem.be

tel. 050.40.70.40
tel. 050.38.02.96
tel. 050.28.91.20